

A PUNT DE SORTIR

HIGIENE DE L'ALIMENTACIÓ, per J. TARRUELLA, Doctor en Medicina.

RESUM D'ARQUEOLOGIA CRISTIANA, per JOSEP GUDIOL, prevere, Conservador del Museu diocesà de Vich.

LA PREHISTORIA, per P. BOSCH GIMPERA, Professor a la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona.

LES FRASES FAMOSES, per LLUIS SEGALÀ i ESTALELLA, Membre de l'Institut.

RESUM DE BOTÀNICA, pel P. BARNOLA, S. J.

LA PEDAGOGIA EN LES ARTS DEL DIBUIX, per FRANCESC GALÍ, Director de la Escola dels Bells Oficis.

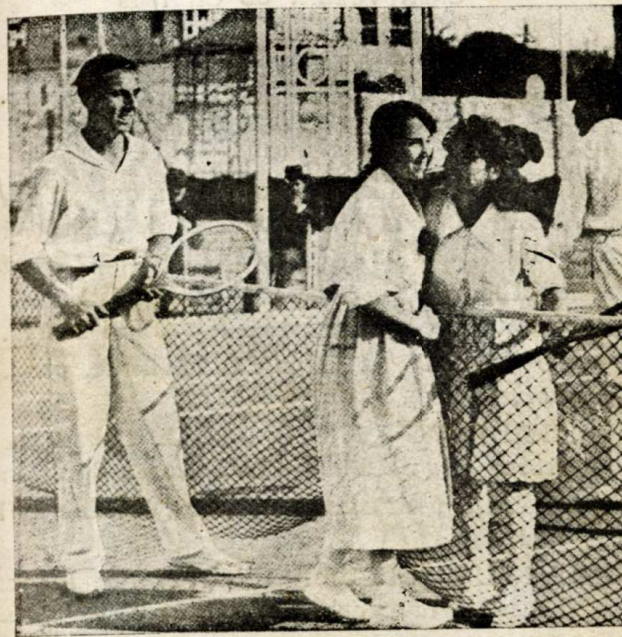
LA LLUITA CONTRA LES MOSQUES, per J. AGELL, Director del Laboratori Provincial de Química.

MINERVA

COL·LECCIÓ
CONEIXEMENTS

POPULAR DELS
INDISPENSABLES

ELS JÒCS DE PILOTA

PER

JOSEP ELÍAS I JUNGOSA

(CORREDISSES)

Vol. 10

35 cts.

MINERVA

COL·LECCIÓ POPULAR
DELS CONEIXEMENTS INDISPENSABLES
EDITADA PEL CONSELL DE PEDAGOGIA
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

CADA VOLUM: 35 CÈNTIMS

OBRES PUBLICADES

1. — OCEANOGRAFIA, per JOSEP MALUQUER, Enginyer, Secretari de la Junta Municipal de Ciències Naturals de Barcelona. (*Agotada. En premsa 2.ª edició*)
2. — RESUM DE GEOGRAFIA D'EUROPA, per JOAN PALAU VERA, Llicenciat en Filosofia i Lletres.
3. — NOCIONS DE LITURGIA CRISTIANA, per J. TARRÉ, prevere.
4. — RESUM D'ASTRONOMIA, per E. FONTSERÈ, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona.
5. — EL RADI, per ESTEVE TERRADES, Membre de l'Institut.
6. — LA NEUROSIS I ELS NEURÒTICS, per J. ALZINA I MELIS, Director del Manicomi de Santa Creu.
7. — UNA VISITA AL MUSEU DE BARCELONA, per J. FOLCH I TORRES, Bibliotecari del Museu.
8. — NOCIONS DE LITERATURA LLATINA, per CARLES RIBA, Doctor en Filosofia i Lletres.
9. — RESUM DE GEOGRAFIA D'AMERICA, per JOAN PALAU VERA, Llicenciat en Filosofia i Lletres.
10. — ELS JÒCS DE PILOTA, per JOSEP ELIAS I JUNCOSA (CORREDISSES).

MINERVA

COL·LECCIÓ POPULAR DELS CONEIXEMENTS INDISPENSABLES
EDITADA PEL CONSELL DE PEDAGOGIA
DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA

VOLUM 10

ELS JOCS DE PILOTA

NOTICIA I REGLES

PER

JOSEP ELIAS I JUNCOSA

(CORREDISSES)

Vice-President de la R. Federació Atlètica Catalana

BARCELONA

DIPÒSIT GENERAL: BONAVIA & DURAN, BOQUERIA, 20

TAULA

	<u>Pàg.</u>
FEM SPORT	3
EL FÚTBOL.	5
Origen	5
El camp	6
Com s'hi juga	6
Particularitats	8
L'equip ideal	11
Entrenament	14
EL LAWN-TENNIS	15
Generalitats	15
La pista	16
Manera de jugar	19
Aventatges	22
LA PILOTA BASCA	23
Nota històrica	23
El frontó modern	24
El partit	25
De la pilota	25
Consideracions	26
EL BASKETBALL.	27
Explicació	27
BIBLIOGRAFIA.	31

*Es propietat del Consell de Pedagogia de la Diputació de Barcelona
Reservats els drets de traducció i reproducció*

Impremta Catalonia, Passatge Pont de la Parra, 6 — BARCELONA

FEM SPORT

Un principi avui dia acceptat per tothom, és el de la necessitat de la pràctica dels sports, o sigui d'aquell conjunt de jocs o exercicis musculars que, sortint de ço que és purament instintiu en l'home, té per finalitat excitar o completar la seva vida fisiològica, perfeccionant la màquina humana perquè adquireixi el màxim de perfeccions des del punt de vista físic.

Cal que l'home sigui, en primer terme, fort per viure mecànicament bé; que tingui una bona base per la pròpia felicitat, allunyant de sí mateix els desequilibris de l'organisme que s'anomenen malalties, i que frueixi d'una vellesa sana i feliç; cal ésser resistent a la fatiga de qualsevol treball excessiu en un moment donat, i és convenient ésser a més elàstic, lleuger i ràpid en executar tota mena de moviments musculars.

Tot això s'obté pel mitjà de la pràctica dels sports, que proporcionen al cos els aventatges ja citats i molts més, sempre que reuneixen les condicions essencials de practicar-se a l'aire lliure i a ple sol si és possible, que facin treballar tots els múscles de l'organisme i siguin a més cultivadores del cop d'ull, l'energía, la decisió, etc.

Sobre els sports individuals, encara que reuneixin les condicions esmentades, hi estaran sempre aquells que es practiquin en conjunt, per equips, en els quals, més que l'actuació individual, que desapareix de fet en benefici de la col·lectivitat, sobressurt l'esperit de disciplina, el sacrifici de la personalitat per anar a un esforç mancomunat, tremant així el caràcter per actuar més tard en la lluita per la vida.

Lo sport ideal en aquest sentit és, sens dubte, el fútbol, tan atractiu i captivador, tan popular ja entre nosaltres, però que cal encara

propagar més i més perquè el nostre poble arribi a treure'n tot el partit que li ofereix la seva pràctica.

També són sports interessantíssims, cada un des del seu punt de vista, el lawn-tennis, la pilota basca i el basketball, dels quals traçarem un esquema en les ratlles que segueixen.

Hi ha altres jocs de pilota, com el base-ball, el push-ball, el cricket i altres, dels quals no podem ocupar-nos en aquesta ocasió, amb tot i tractar-se de sports ben interessants.

EL FÚTBOL

ORIGEN

L'origen d'aquest sport, com de tantes coses relacionades amb la vida física, sembla que es remunta al temps dels romans, el joc dels quals *follis* es vol relacionar amb aquest sport; encara que potser tinguin més raó els que hi veuen l'origen en el *calcio* que es jugava en la república de Florència. Els francesos diuen que tingué per origen el *soule* bretó i el *barette* del segle XIII, i els anglesos afirmen que dos o tres cents anys abans ja s'estilava allí un joc, practicat principalment amb els peus, qui donà origen al fútbol.

Però de segur que en cap d'aquells jocs s'hi podria trobar prou relació amb el modern que ens ocupa, el veritable origen del qual s'ha de buscar en el Col·legi de Rugby que, regit pel gran Thomas Arnold, ara fa uns cent anys, introduí els sports en la educació general com a mitjà d'elevat el nivell de l'ensenyament, revolucionant els sistemes coneguts i preparant la supremacia del poble anglès.

Però el fútbol que allí es jugava, sobre herba, no podia ésser practicat a tot arreu, i d'aquí vingué la divisió, conservant el primitiu el nom de Rugby, que encara es conserva avui dia, i creant-se'n un altre en 1863 que se'n digué *Associació*. El rugby consisteix, principalment, en la persecució de l'hòme que porta la pilota, permetent-se pendre-l'hi per qualsevol mitjà: fent-li la traveta, tirant-se-li al damunt, etc., mentre que l'*Associació* (que és el que nosaltres coneixem) es juga amb tot el cos, excepció dels braços, no tenint la brutalitat de l'anterior i essent més aviat un joc de càlcul, de combinació, que de força propiament dita.

EL CAMP

El joc es practica en un camp que ha de tenir de 45 a 91 metres d'ample per 91 a 118 de llarg, essent, en general, les dimensions al voltant de 65×100 metres, devent procurar-se que estigui cobert d'herba curta (en francès, *gazon*). Dels costats més llargs del rectangle se'n diu línies de *toc*; dels més curts, de *porta*; paral·lela a aquestes i al centre del camp hi ha una altra línia que el divideix en dos camps iguals, el centre de la qual és el del camp, que es marcarà degudament, fent-se a més al seu voltant un cercol d'un radi de 9'15 metres (10 yardes).

A cada extrem del camp hi ha les portes (*goals*), formades cada una per senzills marcs de fusta, d'un gruix màxim de 127 mil·límetres, els montants dels quals estan a 7'315 metres l'un de l'altre i el travesser a 2'455 de terra.

A 5'486 m. de cada montant de la porta es marquen unes línies de llargada també de 5'486, perpendiculars a la de la porta i unides per una línia paral·lela a la mateixa. El rectangle així format és l'àrea de porta.

A 5'486 metres més de la porta, o sigui a 16'459 de cada un dels pals, hom marcarà altres dugues línies de la llargada ja esmentada, els extrems de les quals s'uneixen per una altra línia paral·lela a la de porta, formant un nou rectangle que constitueix l'àrea de càstig (*penalty*). Davant del centre de la porta, i a 10'972 m. d'aquesta, s'hi marcarà un punt des d'on seran tirades les pilotes de càstig.

En cada un dels quatre recons del camp hi haurà una bandera, el pal de la qual ha de tenir 1'53 m. d'alt i al seu voltant s'hi marcarà un radi d'una yarda (0'914) dins del qual seran tirades les pilotes de recó (*corners*).

Totes les línies indicades seran marcades amb calç perquè siguin ben visibles.

COM S'HI JUGA

En cada una de les dugues meitats del camp hi haurà un equip d'onze jugadors, que el cobriran totalment, dits com segueix: un porter, dos defensors, tres mitjos i cinc davanters. Aquests jugadors,

tot defensant el seu camp, hauran d'atacar el dels contraris, portant una pilota rodona de cuir de 685 a 711 mil·límetres de circumferència i de 370 a 425 grams de pes, fins a fer-la entrar dins de la porta contrària, amb la qual cosa guanyaran un punt (*goal*).

Cada partit durarà 90 minuts, dividits en dos temps de 45 cada un, amb un descans de 5 o 10 minuts, desenrotllant-se a les ordres d'un jutge àrbitre (*Referee*), encarregat de fer complir els reglaments. Aquest jutge serà auxiliat per altres dos, dits de línia (*linesmen*), que ocupen l'exterior de la línia de toc; per mitjà d'un xiulet, el jutge ordena el començament del partit, o qualsevolga parada del mateix per infracció dels reglaments o accident. Les seves decisions són indiscutibles i els seus acords fermes.

Al començar el partit, un jugador de cada equip, dit Capità, decideixen qui pot escollir la part de camp que més li convingui, o donar el primer cop a la pilota, que sempre haurà d'ésser en direcció a la porta contrària, mentre els jugadors de l'equip oposat hauran d'estar almenys a 9'15 metres de la pilota fins que s'hagi fet la sortida, i fins després d'haver-ho efectuat cap jugador no podrà atravesar la línia central del camp en direcció a la porta oposada. En cas que un jugador passi la línia abans que la pilota hagi donat una volta completa, haurà de tornar a començar-se el partit.

Després del descans, els equips canvien de camp, corresponent aleshores la sortida a l'equip contrari del que començà el partit. A l'obtenir-se un punt, la sortida la farà l'equip contrari al que l'hagi obtingut.

Per portar la pilota fins a la porta contrària, els jugadors poden usar els peus, el cap o el restant del cos (menys els braços), ja sigui per portar-l'hi directament o bé per parar-la de moment i dirigir-la després amb més seguretat. Per tot això es necessita una gran traça, car la pilota ve en totes direccions i amb força diferent o ben sovint amb efecte (com la bola en el billar) cosa que fa difícil el poder dominar-la.

Una de les dificultats majors, és alliberar-se de la vigilància d'un contrari que, posat prop seu (i d'això se'n diu *marcar-lo*) procura dificultar o impedir les seves jugades o pendre-li la pilota per jugar-la al seu torn, per un moviment més ràpid que el seu o per mitjà d'un cop sec donat d'espatlla a espatlla (i d'això se'n diu *càrrega*) obligant-lo mecànicament a desplaçar-se per pèrdua de l'equilibri. Quan un

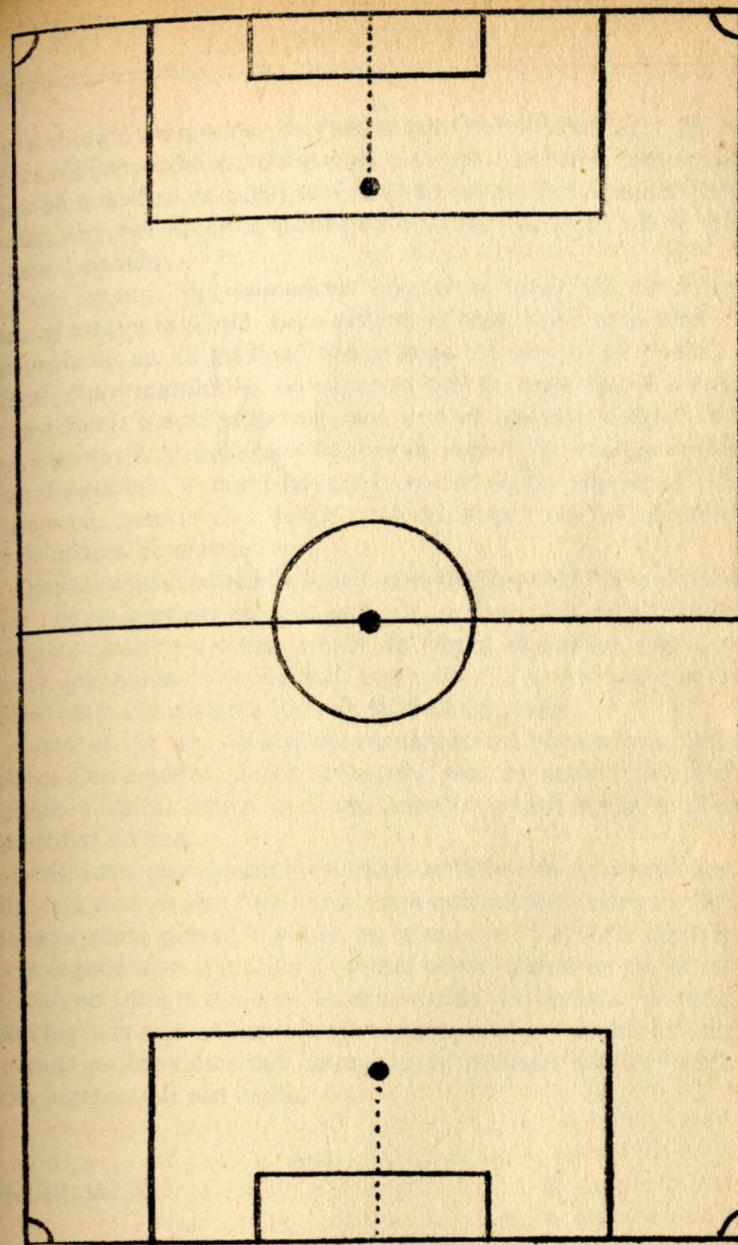
jugador es veu en perill d'ésser dominat per un contrari, ha de passar la pilota a un company (cosa que s'anomena *combinar*), donant lloc aquesta acció a la maniobra principal del joc, que és la que dona real superioritat a un equip, car el fútbol és un joc de conjunt, i els esforços o superioritat col·lectiva han de donar la victòria, que no s'oblindria mai pel treball isolat de cada jugador.

Jugat així el fútbol resulta realment un joc elegant, fi i atractiu, sense gota de brutalitat ni violència, que semblen ésser els arguments cabdals d'alguns equips que desprestigien tan noble sport, un dels més educatius. S'ha de recordar sempre que aquest sport és, per sobre de tot, un joc de conjunt, de combinació, portant gairebé l'anul·lació de la personalitat particular de cada jugador, que se sacrifica completament al conjunt, que és el que obté la victòria, partint de la base d'una rigorosa disciplina, que és la màxima força d'un equip, sense la qual aquest no farà mai res de profit ni practicarà realment el joc de fútbol.

PARTICULARITATS

Quan un jugador toca la pilota amb les mans (intencionadament a criteri del jutge), és castigat posant-se la pilota al mateix punt on ocorregué la falta, des d'on la tira un jugador contrari amb plena llibertat (*free-kick*). Al tirar-se un *cop franc*, cap jugador de l'equip contrari podrà acostar-se a menys de 5'50 metres de la pilota.

Si la pilota sortís del camp per la línia de toc per terra o enlaire, un jugador de l'equip oposat al que la tocà últimament, la tirarà dins del camp des del mateix punt per on sortí, col·locant-se sobre la línia, de cara al camp i tirant-la per sobre del cap, agafant-la amb les dues mans, i en qualsevol direcció. El qui l'ha tirada no pot tornar a tocar-la fins que ho hagi fet altre jugador. En cas de sortir la pilota per les línies de porta, si l'ha tirada un jugador de l'equip del camp contrari, es col·locarà la pilota davant de la porta i dins de l'àrea de la mateixa, des d'on la tirarà el porter a plena voluntat, fent ço que se'n diu una *sortida de porta* (*goal-kick*); si el que l'ha feta sortir, o el que l'ha tocada el darrer, és un jugador del mateix camp, aleshores es tira una pilota de recó (*corner-kick*), que consisteix en llençar-la

CAMP DE FÚTBOL

des del dit lloc un jugador de l'equip que ataca, procurant fer-la arribar per alt fins al davant de la porta, on, un dels seus companys, procurarà amb un cop de cap que valgui un punt. En aquests dos casos cap contrari pot estar a menys de 5'50 metres de la pilota fins que hagi estat tocada.

Cap jugador pot empènyer, agafar o tocar un altre amb les mans, ni menys la pilota, cosa solament reservada al porter. També està prohibit fer la traveta, donar cops de peu o de genoll, saltar damunt d'un jugador o carregar-lo per la espatlla, a menys, pel que es refereix a aquest darrer punt, que el jugador estigui de cara a la seva porta. Tota infracció d'aquestes regles es castiga amb un *cop franc (free-kick)*, o sigui posant la pilota on ha ocorregut, des d'on la llença un jugador de l'equip contrari, estant els del castigat a més de 5'50 metres de distància.

Qualsevolga d'aquestes faltes comesa dins de l'àrea de càstig, si és per l'equip contrari es pena amb un cop franc i si és per un jugador del mateix camp es tira una *pilota de càstig (penalty)*, que llença un jugador dels atacants sense tenir entre ell i la porta més que el porter i devent estar els restants fora de la línia de càstig.

Quan el joc se suspèn momentàniament per qualsevolga causa, accident d'un jugador, pilota reventada, etc., es reprèn tirant el jutge la pilota a l'aire, sense que cap jugador pugui tocar-la abans que hagi arribat a terra.

Sens dubte que el punt més difícil del fútbol és conèixer quan un jugador està *fora de joc (off-side)*, cosa que succeeix quan un de l'equip que ataca, sense portar la pilota, no té entre ell i la porta contrària més de tres jugadors, o quan rep la pilota sense trobar-se en tal condició.

Això no compta quan es fa una sortida de porta o de recó, quan l'últim jugador que ha tocat la pilota, abans d'arribar-hi, és un contrari, o quan es troba dins del seu camp, al moment de tirar-se la pilota per un jugador del seu equip.

L'EQUIP IDEAL

La base de l'equip perfecte, segons la concepció moderna del fútbol, consisteix en el perfecte equilibri entre l'atac i la defensa. Queda

ben entès que aquesta la constitueixen, en principi, els mitjos i defensors propiament dits, i són atacants els davanters.

Els mitjos ideals han de reunir la doble condició d'ésser defensors i atacants, i especialment el centre-mig ha de procurar ajudar en tot el possible al centre-davanter, del qual ha d'ésser l'ombra o el complement. Ha de distribuir el joc, o sigui passar la pilota, a les dugues ales o extrems, tant com el davanter, i així ve a resultar l'element més important d'un equip, amb el lloc més delicat, ja que és l'eix de tota combinació, per ésser la línia principal d'un equip, i en un moment donat ha de constituir una barrera que s'oposi a tota invasió o destorbar una jugada. Tota la línia de mitjos ha de guardar bé el respectiu lloc, avançant o retrocedint junts i marcant a consciència els davanters contraris per a destorbar cada atac o apoderar-se de la pilota per a passar-la a un company.

Els defensors han d'obrar sempre de perfecte acord, completant-se mútuament i completant els mitjos, als quals deuen cobrir en cada cas; no obstruir la vista del porter i tornar ràpidament la pilota, procurant que vagi el més lluny possible. Cal que siguin forts, car el seu treball és dur; valents, car es troben sovint atacats per dos o tres contraris alhora; ràpids, car d'ells depèn molts cops la desfeta del seu equip, i sobre tot molt segurs, especialment en el cop de peu que ha d'aclarir una situació compromesa.

El porter, l'únic que juga també amb les mans, és potser el jugador que ocupa el lloc més delicat i compromès, cosa que requereix un seguit de condicions especials. Cal que sigui fort i resistent contra els atacs i sobre tot les càrregues dels contraris; serè, fret, actiu, de cop d'ull ràpid i decisió instantània, circumstàncies que devegades, per no dir sempre, són decisives pel resultat d'un partit.

Ha de saber picar fort amb els peus per enviar lluny la pilota quan l'ataquin, i altre tant amb les mans, cosa per la qual serà molt convenient que conegui la boxa, que és el seu millor entrenament, pels casos excepcionals en què es vegi atacat de molt aprop. A tirada normal ha de deturar la pilota amb tot el cos, adoptant la posició de cames tancades, colzes tocant al cos i mans juntes, amb la qual cosa difícilment se li escaparà una pilota.

Quan els contraris no estiguin massa prop seu, el porter haurà de sortir de la porta a trobar la pilota, guanyant així alguns segons de

temps que seran els suficients perquè no s'acostin massa els atacants, rematant una jugada i posant-lo en situació compromesa. En tots els casos cal que el porter estigui ben capacitat de la transcendència de la seva actuació i sàpiga sacrificar-se en bé del conjunt, despreciant el perill d'una escomesa mentre cregui que pot salvar la situació.

Els cinc davanters, dits extrem dreta, interior id., centre, interior i extrem esquerra, formen la línia d'atac i tenen per missió *obtenir la victòria* pel seu equip, fent passar la pilota cap a dins la porta contrària, obtenint així un punt (*goal*).

Aquests jugadors han d'ésser ràpids i lleugers, especialment les ales o extrems, i estar col·locats de manera que la seva màxima facilitat de joc tendeixi a convergir cap al centre el seu treball, o sigui que sàpiguen més o menys dirigir la pilota amb l'un peu o l'altre.

Han de saber passar amb seguretat la pilota al seu company, burlant així el defensor contrari i cercant la bona ocasió per acostar-la a la porta. Cal que el *pase* sigui segur, ràpid i matemàtic, perquè no li calgui tan sols mirar si allí hi ha el seu company, sinó que partint de la base de què ha d'ésser-hi, porti cap allí la pilota en tota confiança perquè l'altre acabi la jugada.

Cal una extrema prudència per a no espatllar tot el treball dels companys, deixant-se pendre la pilota, i en certes ocasions haurà d'usar el *dribbling*, o sigui l'engany a un contrari per a poder deseixir-se'n, quedant així amb el camp lliure per a maniobrar amb plena llibertat i passar — si pot ésser — la pilota al centre-davanter perquè remati una jugada.

A ésser possible, tots hauran de saber passar la pilota amb l'interior i l'exterior del peu, excel·lent mitjà d'enganyar els contraris i aconseguir el propi objectiu, sense pèrdua de temps; passar no solament al company més proper, sinó que en certs casos és convenient un *pase* llarg fins a l'extrem o a un jugador llunyà, canviant així l'aspecte del joc i guanyant probabilitats d'una victòria.

El jugador que trobi ocasió de *xutar* (*to shoot*), o sigui tirar la pilota cap a dins de la porta, la qual cosa acostuma a ésser portada a cap pels tres jugadors centrals, procurarà sempre fer-ho dirigint la pilota cap a la porta en sentit oblic o de través, cosa amb la qual pot més fàcilment desbaratar el porter i de fet augmenta l'espai per fer-la passar. En aquet cas els extrems s'acostaran pel cas de veure's obligats

a rematar una pilota que fos rebutjada al primer intent de fer-la entrar, procurant fer-ho amb la màxima velocitat i sols excepcionalment amb el cap, ja que aleshores la jugada és més vista i el porter pot rebutjar la pilota amb una certa facilitat. Demés, cal tenir present que una pilota pot dirigir-se amb els peus amb molta més velocitat que de tota altra manera i molt sovint és sols una fracció de segon la que decideix una victòria.

El davanter s'ha d'entrenar a lluitar amb el defensor contrari, ja sigui obstruint-lo, ja procurant passar-lo per mitjà de l'engany en la direcció de la pilota; així com també a carregar al porter, ja sigui per anul·lar-lo momentàniament, ja per aconseguir un punt, fent-lo anar a dins acompanyant la pilota.

Una cosa essencial en els jugadors de la línia d'atac, és la conservació del respectiu lloc per a poder donar una seguretat en el joc de combinació, que ha d'ésser la base del fútbol mentre no s'inventi quelcom millor.

ENTRENAMENT

El futbolista ha de cercar la base del seu entrenament en el gimnàs, on podrà trobar un enfortiment que després el faci superior en el camp de joc, i en l'atletisme. La pràctica del salt i la carrera, aquesta sobre tot de petites distàncies, i el recórrer el camp portant la pilota, ja sigui sol, ja formant tota una línia que segueixi tot el camp, combinant entre si i fins amb línies de mitjos o davanters, passant-se la pilota mútuament, són coses utilíssimes, amb les quals i la pràctica de la gimnàstica respiratòria, s'arribarà a ésser un jugador de primera categoria.

L'excursionisme, especialment per muntanyes, dona resistència, i altres exercicis, com el salt amb corda amb les seves mil variacions, i la boxa, són excel·lents exercicis preparatoris, sense els quals és difícil arribar a ésser campió.

Apart d'això ha de procurar fer la vida més higiènica possible, menjant sense excés, suprimint l'alcohol i el tabac, les eixides nocturnes i tota mena d'excessos que de mica en mica li rebaixarien el seu valer físic. Ha de fer en absolut una vida higiènica si vol arribar a ésser un atleta, que és el que es necessita per arribar a ésser un bon futbolista.

EL LAWN-TENNIS

GENERALITATS

Aquest joc, dit per abreviació *tennis*, no arriba a tenir mig segle d'existència, amb tot i que alguns el fan derivar de l'antiga *longue paume* francesa, i fins hi ha qui el relaciona amb altre joc dels temps dels grecs i romans. Però, sense exagerar poc ni molt, podem afirmar que el seu origen, més o menys directe, és l'antiga pilota basca a la llarga.

Sembla que l'inventor fou l'anglès Wingfield, que l'any 1874 el feu conèixer al seu país, on diuen que ja en l'Edat Mitjana s'hi practicava un joc similar, cosa aquesta darrera difícil de comprovar.

El creador del tennis, des del primer moment, ja fixà una pista dividida en dugues meitats per una xarxa transversal i la pilota havia de caure alternativament a cada banda dins d'unes línies marcant els límits externs i fixant-se demés el punt de la sortida o servei, detalls que es conserven encara avui dia. Però el nou joc tingué un èxit tan gros, i entre els seus nombrosos partidaris es creà tal anarquia de regles, que aviat es pensà en reglamentar-lo, i a força de modificacions dictades per la pràctica s'ha arribat al joc que tots coneixem.

Sense ésser fàcil, està a tret de tothom; és un joc distingit, permetent lluir la gràcia i l'elegància naturals, ço que fa que el practiquin les senyores en gros nombre; és altament higiènic i distret amb la varietat de moviments de cada moment; demana una gran activitat, cop d'ull ràpid, decisió, i al mateix temps dona lloc a tal nombre de combinacions que captiva altament l'atenció del practicant d'una manera que arriba a l'apassionament.

Sembla en teoria patrimoni dels rics, i no hi ha res tan lluny de la veritat, car el tennis pot jugar-se en qualsevol terren que sigui ben pla, amb senzilles línies marcades amb calç i una xarxa que no és pas molt costosa, i quant al material de joc se'n troba de tots preus, ço que vol dir que pot practicar-lo tothom. D'altra banda, entre dos forts jugadors és un joc atlètic per excel·lència, d'un alt treball i tensió extraordinària, i en canvi pot jugar-se per canalleta sense cap perill, car és un sport perfectament regulable a les condicions dels contendents, passant de la complicació dels efectes en les boles de billar, al senzill joc de pala que tots hem practicat. De totes maneres és més un joc de traça, habilitat i càlcul, que de força propiament dita. El tennis es juga entre dos o entre tres o quatre jugadors, formant dos equips.

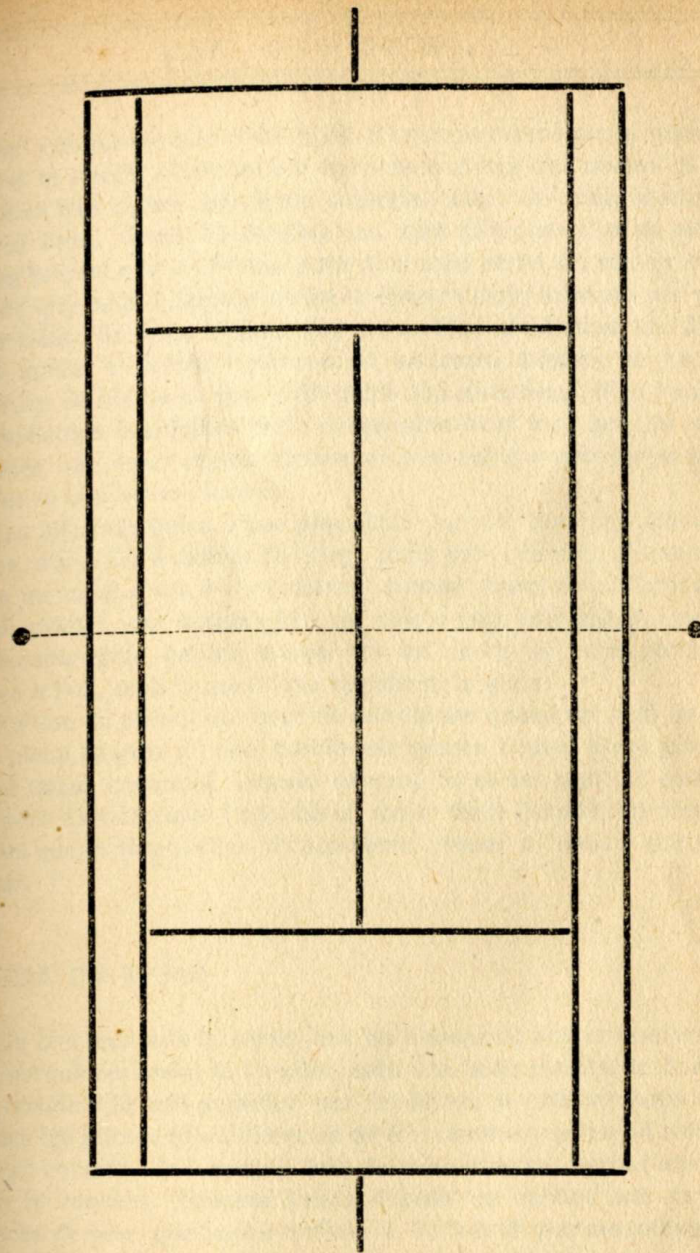
LA PISTA

Per jugar-hi un per banda, ha de tenir 23.78 m. de llarg per 8.23 de ample, engrandint-se aquesta amplària fins a 10.97 quan són més els jugadors. En el centre, la pista està dividida per una xarxa d'una alçària de 0.91 m. en el centre i 1.06 en els extrems, on hi ha dos pals que l'aguanten a 91 centímetres fora de la línia exterior, enfonsats 25 o 30 centímetres a terra perquè puguin resistir la força de tracció de la xarxa. El camp es divideix en dugues meitats en la seva llargària fins a 6,58 m. a cada costat de la xarxa, on marcarà hom dugues línies, perpendiculars a la primera, que formaran el que se'n diu els patis.

Al voltant de les línies exteriors, serà convenient que s'hi deixi un espai no inferior a 5 metres als costats i de 6 als extrems, per tal que els jugadors puguin maniobrar amb tota llibertat.

Serà molt pràctic orientar les pistes en sentit de N. a S., podent també acceptar-se una lleugera desviació N. O. a S. E., car així s'evita durant la major part d'hores del dia que el sol vagi directament a molestar els ulls dels jugadors. Cal evitar els arbres molt propers, perquè l'ombra perjudica, ocasionant un joc desigual.

En climes humits el terren serà d'herba curta (*gazon*); mes per evitar les costoses despeses de conservació, hom pot construir les pistes de ciment o asfalt en climes no molt variables, i de macadam en regions molt caluroses com és, en general, la nostra Catalunya.

PISTA DE TENNIS

Per a construir una pista ideal d'aquesta última mena, un cop ben nivellat el terren, s'enfondirà a terra cosa d'uns dos pams i hi escamparà hom tres capes, aprofitant material inútil de construccions. La primera capa, d'uns 15 centímetres, serà de troços com de mig maó, damunt la qual n'hi anirà una altra de troços petits del mateix maó, de cosa de mig pam, i damunt de tot la darrera capa formada per guixots pulveritzats, de cosa d'altre mig pam. Ben nivellades les diferents capes, mullat el terren i passant-hi un corró damunt de cada una, d'un miler de quilos de pes, s'obtindrà una pista forta, llisa i amb totes les condicions desitjables per a desenrollar-hi el joc, que no necessitarà més que ésser regada de tant en tant per a conservar-se indefinidament en condicions ideals.

Les diferents línies d'una pista hom pintarà per mitjà d'uns regles dobles, d'uns 3 o 4 metres de llarg, units pels extrems, de manera que deixin un espai d'uns 3 centímetres. Aquest espai es pintarà amb un pinzell prim i una composició de calç o guix amb aigua, i per evitar que desapareguin, caldrà marcar-les un parell de cops per any amb pintura a l'oli, amb la qual cosa resistiran la pluja.

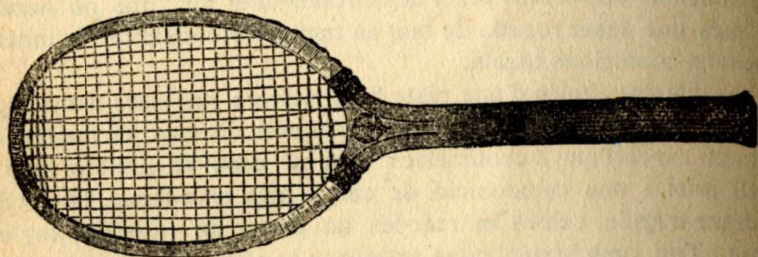
En lloc de pinzell pot usar-se una llauna qualsevol amb un forat al fons, plena de guix fi i sec, humitejant primer l'espai entre els regles perquè quedi enganxat. Aquest sistema no és tan perfecte com l'anterior, però és més ràpid i econòmic, tenint tanta durada l'un com l'altre, amb tal que es tingui cura d'escombrar primer el terren que s'ha de marcar.

MANERA DE JUGAR

Un cop muntada la xarxa, que ha d'ésser de bon cànem i enquitranada perquè resisteixi la humitat, amb una faixa blanca de 5 centímetres, cosida a la part superior per fer-la ben visible, el futur jugador agafarà les pilotes (d'un diàmetre de 6 $\frac{1}{2}$ centímetres, de 53 a 57 grams de pes i cobertes de camuça) amb la mà esquerra, i amb l'altra empunyarà la raqueta. Aquesta haurà d'ésser de cordes ben tivant, de 14 unces de pes, que podrà arribar a 14 $\frac{1}{2}$ o 15 per als atletes i solament de 13 $\frac{1}{2}$ per a senyores i fins quelcom més lleugeres segons la llur constitució.

Abans de llençar-se a trepitjar la pista el novell jugador, s'haurà assajat contra una paret a tirar pilotes, per aprendre el maneig de la raqueta, i aleshores estarà en condicions de tirar o tornar pilotes a un company.

Cal posar-hi la màxima atenció, per fer-se exactament càrrec del lloc on caurà la pilota, per poder col·locar-se degudament per tornar-la, cosa que pot preveure's igualment mirant la manera com el con-

trari toca la pilota, i amb un xic de pràctica ve la decisió instantània i el braç obeeix ràpidament per executar la jugada concebuda. Amb la força sols com element secundari i amb constància en practicar el joc, es pot arribar en poc temps a estar en condicions de fruit les belles emocions d'un partit que captiva de debò.

Com en el joc de pilota a pala, els cops poden ésser directes o de revés, segons les pilotes vinguin a la nostra dreta o esquerra, pegant sempre després del primer bot i a cosa d'un pam i mig de terra, conservant el braç tota la seva flexibilitat, fugint de tot encarcament.

Hi ha també el cop anomenat *drive*, consistent en pegar la pilota quan està a l'altura de l'espatlla, tenint el braç horitzontal respecte de terra i amb un ràpid moviment de munyeca, surt la pilota amb efecte com les boles d'un billar i salta després en un angle més agut i amb més força.

Altre cop és el *bote-pronto* dels frontons, que es dona amb la raqueta vertical a terra, i després d'haver-lo fet recórrer un cercle gai-

rebé complet des de sobre l'espatlla, per davant del cos i baixant cap a terra, torna cap endavant just al moment en què arriba la pilota, a la qual dona gran força.

Tots aquests cops poden ésser donats estant la pilota a l'aire, o de *bolea*, com diuen els bascs, havent-hi demés el *smash* o cop donat amb la raqueta dreta damunt del cap, per a rematar una jugada i algú altra, demés dels citats, que són els que diríem clàssics.

El jugador que té la sortida o *servei* (*service*) col·locat darrera la línia de fons, tirarà alternativament cada sortida des de la meitat dreta o esquerra del camp. En cada sortida podrà tirar una segona pilota i fins una tercera si aquesta toqués a la xarxa (*nèt*), si la primera no hagués caigut precisament dins del pati de la banda contrària a la del servei. La pilota de sortida no pot ésser contestada fins que hagi tocat a terra, i des d'aquell moment comença el partit.

El jugador que no torna una pilota al primer bot, la toca sense que caigui dins de les línies del camp contrari o la fa anar fora de les línies exteriors de la pista, perd un punt.

Els punts són comptats, com en l'antic joc de pilota basca, a la llarga, no per nombres correlatius, sinó per 15, 30, 40 i joc, advertint que sempre que ambdós jugadors arriben a 40 s'anomena *use* i sempre s'han de portar 2 punts d'aventatge, i si no, s'allarga la jugada indefinidament, car per guanyar un joc, calen de dret els quatre punts guanyats.

Una sèrie (*set* en anglès) consisteix en sis jocs guanyats, amb dos d'aventatge, allargant-se la sèrie, si cal, tot el necessari, i un partit (*match*) és solament guanyat després de fer-ho en dugues sèries de tres jugades, no jugant-se ja la tercera si es guanyen les dugues primeres, com és lògic i natural.

Com pot comprendre's per aquestes explicacions, quelcom enrevesades, no pot guanyar-se un partit per un atzar, sinó per una superioritat de joc demostrada en la sèrie de combinacions explicades.

Després de cada joc, serveix el jugador contrari al que ha començat o després del joc 1, 3, 5 i tots els imparells, els jugadors canvien de camp.

AVENTATGES

Per equilibrar el valer de dos jugadors han estat creats els aventatges, que poden ésser rebuts o donats, assenyalant-se en el primer cas amb el signe + i en el segon amb el —.

Els aventatges són anomenats $\frac{1}{6}$ de 15 quan és un punt en una sèrie, podent arribar fins a $\frac{5}{6}$. Quan passen d'aquest aventatge, s'anoten 15 si és un punt en cada joc, 30 si són dos, etc.

La traducció en vulgar de ço que precedeix és que cada jugador dona o rep un punt abans de començar cada joc (cosa que es regula per taules establertes en els reglaments), o sigui que ha de jugar una pilota més o menys per a guanyar un joc.

També existeixen taules de compensació pel cas que es trobin cara a cara dos jugadors, donant l'un i rebent l'altre punts al mateix temps.

PILOTA BASCA

NOTA HISTORICA

Lo sport nacional de Bascònia és dels més antics i el seu origen sembla que es remunta al segle XII, encara que la seva resurrecció no tingui enllà d'un centenar d'anys amb l'aparició del guant, que donà una gran volada al joc que abans es practicava sols amb la mà.

Des de molt antic, el joc de pilota basca es jugava a la llarga, consistent en sacar una pilota des del *botillo*, una especie de piló on es feia botar la pilota per llençar-la fins a l'extrem de la canxa, camp o passeig on es desenrotllava el joc en un espai d'un centenar de metres, d'on havien de tornar-la els jugadors de l'equip contrari seguint una sèrie de regles establertes.

La manera de comptar els punts era per *quinzes*, origen de l'actual manera de fer-ho al tennis, com hem explicat en línies anteriors.

Aquest joc apassionava de tal manera als bascs, que no es celebrava partit en cap poble que no hi assistissin tots els seus habitants, presidits per les autoritats, amb el Rector al davant, i els seus veïns més o menys llunyans, car certs desafiaments de poble a poble o de província a província, interessaven amb tal apassionament a tots, que pocs espectacles moderns, àdhuc els sportius, han arribat a comoure més gent en un moment donat, relativament als mitjans de comunicació aleshores usats.

Una variació del joc fou el de *rebot*, consistent en sacar contra una paret des del centre de la canxa, on hi havia el *botillo*, i més tard, cap a la meitat del segle passat, sofrí una nova evolució amb la im-

plantació del joc a *trinquet*, que era ja un local cobert, precursor dels frontons moderns. En aquest joc, si bé es comptava encara seguint l'antic estil de la *llarga*, es jugava a un nombre determinat de jocs (com en el tennis actual), desapareixent, de mica en mica, fórmules tradicionals com el jurament de jugadors i jutges davant d'un Sant Crist, de comportar-se noblement, llealment i amb justícia.

Del joc a mà en vingué el guant, aquest s'allargà més tard donant lloc al joc a *punta*, origen de la pala, i més tard, de l'actual *cesta*, que fou inventada el 1860, i vint anys més tard sorgien els primers Frontons, apareixent el professionalisme. Es cert que tradicionalment s'oferia als guanyadors d'un partit una suma de diner i que es creuaven apostes; però al sorgir l'empresari dels pilotaris i instaurar-se el joc com a finalitat de tot partit, després de ben pocs anys de popularitat en diverses poblacions espanyoles i en alguns països estrangers, vingué tal decadència per la immoralitat del sistema, que gairebé pot dir-se que el veritable sport ha desaparegut, per passar a una categoria especial els jugadors de pilota amb tots els seus vicis. Sols ne queden algunes societats o clubs d'aficionats en ben poques poblacions que es dediquen al sport basc pur, en el joc a paret, ja sigui a mà (que són els menys), a pala o a cistella (*cesta*).

EL FRONTÓ

El local on es juga a pilota, si bé en alguns llocs se'n diu *trinquet*, es coneix, generalment, per *frontón*. Es aquest un local o pista rectangular, obert o tancat, indistintament, d'uns 60 a 70 metres de llarg per uns onze d'ample, amb dugues parets formant un angle recte; de pedra, en general la del front, de 12 o 14 metres d'alt, que s'anomena *frontis*, perquè les pilotes botin el més possible, i d'obra la de l'esquerra, que porta per nom *ble*; paral·lela a la del frontis i al final de la canxa, hi ha la de rebot. Al centre d'aquest espai dit *canxa* es posen els jugadors que han de disputar un partit.

Les parets són pintades de negre perquè les pilotes puguin veure's bé. La canxa porta, marcats a la paret, espais cada 4 metres, dits *quadres*, que marquen el punt del *saque* o sortida, així com el troç dins del qual té de caure la pilota al seu primer bot.

EL PARTIT

Es disputa entre quatre jugadors en general, que poden ésser també cinc o sis, dividits en dos bàndols o equips, en cada un dels quals hi ha el *davanter* i el *saguer*.

Després de decidir per sorteig a quina parella correspon la sortida, el davanter pren la pilota amb la mà esquerra, i després de fer-la botar a terra, la llença amb la *cesta* contra la paret, de manera que caigui entre la línia de *saque* i la de *vuelta* (*quadres* 4 a 7). Un jugador del bàndol contrari la recull bé de *bolea* dins d'aquells *quadres* o bé al primer bot i la torna a tirar a la paret. Així continuen jugant alternativament un de cada bàndol fins que es faci una falta, cas en el qual perd un punt el que l'ha ocasionada.

Les principals faltes són: tirar la pilota a una línia metàl·lica que hi ha al frontis, a 0.90 o 1 metre de terra, o més avall de la dita línia; fer tres faltes de *saque*; enviar-la més amunt de la línia superior o a la dreta del límit marcat en el mateix frontis o a terra; no recollir-la abans de tocar a terra o al seu primer bot; tirar-la en lloc d'un contrari al qui correspon; saltar dins de la *cesta*; tocar al cos, etc. Quan una pilota va a rebot, pot ésser agafada al retorn després de tocar a terra si hi ha anat directament; però no pot ésser-ho si ja hi ha tocat abans d'anar al rebot.

Després d'un *tanto* té el *saque* o servei el guanyador.

DE LA PILOTA

La pilota reglamentària pesa uns 118 a 120 grams, i és feta amb tires de goma enrotllada i coberta per un cuir, ço que li dona una duresa extraordinària, fent que boti amb gran força al sortir de la paret, anant a parar a gran distància, donant al joc una vivesa extraordinària, que és un dels seus majors atractius. El pes de la goma d'una pilota és d'uns 95 a 100 grams, anant recoberta de fil o llana.

La pilota pot agafar-se de dret ● revès i en cada una d'aquestes posicions en l'aire, o sigui de *bolea*, que és abans de tocar a terra; de *bote-pronto*, que és immediatament després d'haver tocat a terra, o sigui quan comença el seu curs enlaire, i lliure o directe, o sigui des-

prés de fer el seu bot a terra, quan acaba la seva trajectòria per tornar a tocar-hi per segona vegada.

CONSIDERACIONS

Es el joc de *cesta* un dels més difícils i complicats quant a la manera d'agafar la pilota, ja per la vivesa amb què salta aquesta, ja per la seva especial fabricació, que fan que hagi d'encestar-se o encistellar-se amb gran precisió, per la qual cosa es necessita un cop d'ull i precisió extraordinàries, així com una gran movilitat per poder col·locar-se degudament per agafar-la en les més favorables condicions.

El joc és d'una violència considerable, que arriba a grans proporcions segons el nivell dels jugadors, que han d'ésser atletes fermes i segurs, ja que la força que es necessita per jugar és més que regular i la durada d'un partit acaba les energies del jugador més entrenat.

Pocs sports proporcionen, com aquest, un exercici sà i saludable i donen lloc a bellíssimes emocions, impossibles de trobar en cap més sport, ço que explica la seva conservació, en una o altra forma, en totes les èpoques i en diversos pobles, especialment en el basc, raça ferma i potent, potser degut en bona part a la pràctica d'aquest exercici que ha rebut dels seus avantpassats per tradició, que es conserva i conservarà indefinidament, car la pilota forma part tan integrant del basc que pot dir-se que no es comprèn l'un sense l'altre.

EL BASKETBALL

Aquest sport fou inventat en 1896 pel professor nord-americà James Naismith per obviar la dificultat de poder practicar el fútbol en llocs tancats i en espais reduïts, car podent ésser jugat dins d'una sala ordinària d'un gimnàs, està a tret de tothom per la facilitat de practicar-lo. Aquesta fou la raó del seu gros èxit i del gran nombre de partidaris que té als Estats Units i en bona part d'Europa. Es sobre tot un joc exempt de violència, que proporciona un interessant i saníto exercici, la qual cosa fa que sigui adoptat com esbargiment en multitud de col·legis, entre els quals se'n compten alguns a la nostra ciutat.

EXPLICACIÓ

Ja hem dit que el seu origen és el fútbol; però en lloc de les portes d'aquest, s'usen uns cistells (*baskets* en anglès, cosa que explica el seu nom), posats a ambdós extrems del local, a uns 3 metres de terra, on ha d'anar a parar la pilota. Aquesta és de les de fútbol, i els cistells (que poden ésser de vímet o senzills semi-cèrcols de filferro, amb una xarxa assota), un xic més grossos que la pilota, perquè aquesta no hi entri amb massa facilitat. Poden ésser clavats a la paret o dalt d'un pal indistintament, i al seu dessota s'hi marcarà un rectangle de 2 per 4 $\frac{1}{2}$ metres, com indica el plànol adjunt, per fer les jugades franques.

El joc pot practicar-se en qualsevol sala que tingui, al menys, 15 metres de llarg per 6 d'ample i consisteix en què cada equip procuri fer anar a parar la pilota dins del cistell del camp contrari, valent-se de la mà oberta; estant absolutament prohibit donar-li cops amb el puny

o els peus, agafar un jugador, donar més de tres passes amb la pilota a la mà o córrer portant-la.

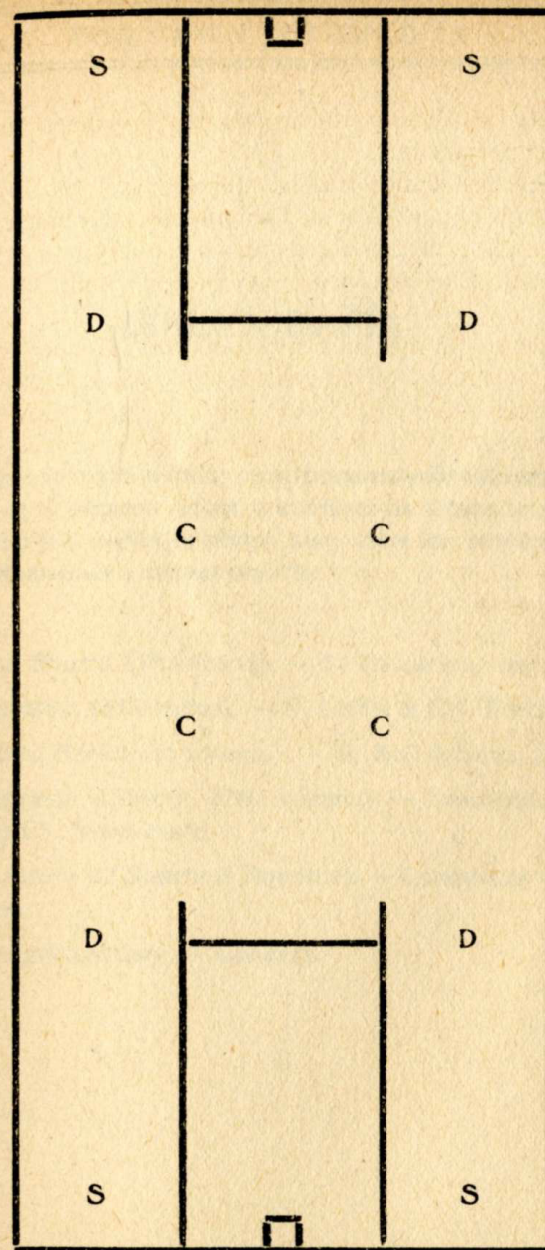
Cada un dels dos equips pot estar format per 5, 6 o 7 jugadors; en el segon cas la distribució és la de l'adjunt dibuix: quan són cinc, hi ha sols un centre, amb dos defensors i dos saguers, i el setè, en tot cas, fa de porter. Els jugadors venen indicats amb les respectives inicials.

El jutge, que es col·loca al centre del camp, posa en joc la pilota, tirant-la al mig dels jugadors del centre de l'equip contrari al qui li ha tocat en sortir començar el partit. Això es fa després de cada vegada que es consegueix fer entrar la pilota al cistell, cosa que val dos punts.

Quan un jugador ha comès algunes de les faltes esmentades més amunt, l'equip contrari té dret a una *jugada franca*. Aquesta és realitzada posant-se un jugador davant del cistell; però fora de la línia de porta (marcada al dibuix), des d'on tirarà la pilota al cistell, i si consegueix fer-hi entrar, guanyarà un punt el seu equip. Si els contraris poden evitar que entri la pilota, començarà novament el joc, tirant el jutge la pilota des del centre.

El partit és compost de dos temps de 20 minuts cada un, amb un descans de 5, i en cas de quedar empatats els equips, és jugada una nova sèrie de 10 minuts.

Es un excel·lent sport escolar i molt especialment per senyoretes de totes edats.

DISTRIBUCIÓ D'UN TERREN DE BASKETBALL

BIBLIOGRAFÍA

Aquells que desitgin ampliar coneixements sobre els sports tractats lleugerament en el present volum, o conèixer-ne a fons la seva tècnica, poden consultar les següents obres, que, entre les moltes publicades, creiem més adequades a aquest objecte.

Biblioteca Los Sports. (15 volums). — B. Baixarías, edit. Barcelona.

Sports-Bibliothèque. (25 volums). — P. Lafitte & Cie. París.

The All-England Series (33 volums). — G. Bell & Sons. Londres.

Spalding's Athletic Library. (200 volums). — American Sports Publishing Co. Nova York.

Badminton Library of Sports & Pastimes. — Longmans Green & Co. Londres.

Health & Strength Library. — Londres.

EN PREPARACIÓ

- RESUM D'ANATOMIA I FISILOGIA HUMANES, per A. PI I SUÑER, Membre de l'Institut.
- LES DOCTRINES SOCIALISTES CONTEMPORANIES, per MIQUEL VIDAL I GUARDIOLA, Professor a la Escola de Funcionaris.
- LES DOCTRINES NACIONALISTES CONTEMPORANIES, per MANUEL REVENTÓS, Professor a la Escola de Funcionaris.
- MANUAL D'ELECTRICITAT, per RAFAEL CAMPALANS, Professor a la Escola d'Agricultura.
- COM S'ORDENA I CATALOGA UNA BIBLIOTECA, per JORDI RUBIÓ, Director de la Biblioteca de Catalunya.
- INTRODUCCIÓ A LA FILOSOFIA, per EUGENI D'ORS, Membre de l'Institut.
- LA MÚSICA, per AMADEU VIVES, Mestre compositor.
- EL DRET CONSTITUCIONAL D'ESPANYA, per ALBERT BASTARDAS, Diputat provincial de Barcelona i Conseller de Pedagogia.
- MANUAL D'INDUMENTARIA, per LLUIS LABARTA, Professor a l'Escola Catalana d'Art dramàtic.
- LA LLUITA CONTRA EL PALUDISME, per GUSTAU PITTALUGA, Professor a la Facultat de Medicina de Madrid i Director del Servei tècnic del Paludisme a l'Institut d'E. C.
- HISTORIA DE LA MÚSICA, per J. PENA, Director de l'Associació Wagneriana de Barcelona.
- HISTORIA DE LA POESIA CATALANA, per JAUME MASSÓ I TORRENTS, Membre de l'Institut.
- HIGIENE DOMÈSTICA, per Jesús M.ª BELLIDO, Professor a la Facultat de Medicina de Saragossa.
- EL DRET PENAL ESPANYOL, per FAUSTÍ BELLVÉ.
- LA LLUITA CONTRA LA TUBERCULOSI, per LLUIS SAYÉ, Doctor en Medicina.
- EL DRET MUNICIPAL VIGENT, per J. LLORET, Director de l'Escola de Funcionaris.
- METEREOLOGIA, per E. FONTSERÈ, Professor a la Facultat de Ciències de Barcelona.
- L'ARQUITECTURA ROMANICA, per J. PUIG I CADAFALCH, Membre de l'Institut.